

Bilaga 1 Dispens Knarrnäs gård och vinterhage.

Skäl för dispens

Dispensansökan för att möjliggöra djurhållning på Knarrnäs gård vintertid.

Målet med Velamsunds naturreservat är enligt skötselplanen att det ska vårdas så att dess natur- och kulturvärden samt värden för friluftslivet bevaras. Vidare står det att öppen mark ska fortsätta hävdas genom slåtter eller bete och att skogen på många platser fortfarande bär spår efter tidigare markanvändning som t.ex. skogsbete och skötselplanen möjliggör för att återuppta detta.

För betet krävs en djurbesättning som ska ha möjlighet att stallas in vintertid. Gården ska även kunna fungera som ett besöksmål för allmänheten. Åtgärderna bedöms vara förenliga med reservatets syfte och nödvändiga för att fortsättningsvis bevara de öppna markerna och skogsbetet inom reservatet.

För att inhysa betesdjur vintertid krävs att gårdsområdet (se bilaga 2. gul och blåmarkerat) i Knarrnäs utvecklas. Gårdsområdet behöver användas till rasthagar samt till uppställning av maskiner osv. För att gårdsområdet ska fungera som besöksmål för allmänheten behöver en välkomnande entré utvecklas som inrymmer parkering för allmänheten, informationsskylt mm. Djurhållning vintertid kräver även en vinterhage för att djuren ska må bra (se bilaga 3 Skötselområde 1 och 2).

Det är emellertid inte möjligt att specificera exakt var på gårdsområdet de olika anläggningarna ska ligga då detta är beroende av djurbesättningen och den kan inte beslutas innan dispens givits.

Kompensation

Idag råder det stor brist på det gamla odlingslandskapet som är bland de mest artrika markslagen vi har. Den negativa påverkan som kan åsamkas på naturvärdena på gårdsområdet och i vinterhagen kompenseras av djuren bete sommartid.

Beskrivning av åtgärd samt syfte

Syftet med åtgärderna är att möjliggöra för att inhysa djur vintertid och på så sätt säkerställa bete av öppna marker och skog i naturreservatet. Betet är nödvändigt för att bevara och utveckla naturvärdena i området och är förenligt med reservatets skötselplan. Syftet med åtgärderna är också att göra gårdsområdet i Knarrnäs välkomnande och tillgängligt för allmänheten.

Knarrnäs gård har under ett flertal år använts för djurhållning vintertid för de djur som betat öppna marker och skogen i Velamsunds nordöstra del. Resterande öppna marker i reservatet ingår i arrendet för Nacka ridhus AB. Nyttjandet av Knarrnäs gård har emellertid resulterat i konflikter mellan olika intressen. En viktig orsak till detta är att gården i sitt nuvarande skick inte ger förutsättningar för djurhållning. Djurhållning kräver rasthagar, stallar och förvaringsutrymmen för foder och gödselanläggningar. Dessa kan negativt påverka omgivningen genom buller i form av t.ex. fläktar och djurläten, lukt från både foder, djur och gödsel, flugor osv.

För att inhysa betesdjur vintertid krävs det att gårdsområdet i Knarrnäs utvecklas (se bilaga 2. Gul och blåmarkerat).

Inom gårdsområdet ska det vara möjligt att bygga mindre rasthagar, anlägga uppställningsplatser för maskiner, bygga en välkomnande entré som inrymmer parkering för allmänheten, informationsskylt om reservatet mm. genom att dränera, lägga på bärlager, avverka träd, anlägga fosforfällor eller liknande för att minska näringsläckage osv.

Inom ramen för dispensen ska även ett ordentligt staket såsom gärdesgård eller häststaket byggas runt gårdsområdet. Byggnaden som ligger vid Booledden (gamla hönshuset) ska rivas och gården städas. Allmänheten ska kunna besöka och passera gårdsområdet

Det är emellertid inte möjligt att specificera exakt var på gårdsområdet de olika anläggningarna ska ligga då detta är beroende av djurbesättningen och den kan inte beslutas innan dispens givits.

Park- och naturenheten ansvarar för anläggningar för att tillgängliggöra för allmänheten såsom entréskylt, parkering samt stängsling av vinterhage. Lokalenheten ansvarar för resten av gårdsområdet det vill säga anläggningar som är kopplat till djurhållningen. Nedtagning av träd, placering av rasthagar osv. ska emellertid ske i samverkan med park- och naturenheten.

Enligt SJVFS 1993:129) om djurhållning inom lantbruket ska betesmarker, rasthagar och drivningsvägar ska vara fria från föremål som kreatur kan skada sig på. Marker som är hårt belastade ska vara hårdgjorda och dränerade eller naturligt ha motsvarande egenskaper. Stängsel ska vara väl uppsatta och underhållna och utformade så att nötkreaturen inte rimligen kan skada sig på dem. Stängseltrådar och stängselnät ska vara väl sträckta.

Som komplement till rasthagar krävs även en vinterhage (se bilaga 3 Skötselområde 1 och 2) där markslitaget inte är lika kraftigt som i rasthagen men grässvålen tillåts slitas ned av djurens tramp och träd kan tillåtas skadas av hästarnas gnag. Vissa större ekar kan reservatsförvaltaren besluta att skydda. I övrigt lämnas död ved osv. Ett mindre område som sköts på detta sätt motverkar inte reservatets syfte då det kan gynna svampar och andra typer av växter och insekter än i de betade markerna genom död ved och större partier av sand- och lerblottor.

Kompensation

Idag råder det stor brist på det gamla odlingslandskapet som är bland de mest artrika markslagen vi har. Den negativa påverkan som kan åsamkas på naturvärdena på gårdsområdet och i vinterhagen kompenseras av djurens bete sommartid. De flesta arter i naturbetesmarken är beroende av att all vegetation som bildas under säsongen antingen betas eller slås och bärgas.

Betesdjuren har minskat på grund av att jordbruk lagts ned, åkermarken har planterats igen med skog och bebyggelse tagit marken i anspråk. Skogsbete är det markslag i Sverige som idag har minst andel kvar av sin tidigare utbredning. Skogsbete kan bestå av många olika skogstyper som barrskog, blandbarr- och lövskog till ädellövskog.

Om bete och antal djur som krävs

För att ge förutsättningar för ängs- och betesgynnade gräs och örter att leva kvar och sprida sig på de drygt 9 hektar öppna marker som finns i Velamsunds östra del krävs bete med hjälp närmare 20 st kor. (Enligt jordbruksverkets riktlinjer). Blir det en förnafilt på grund av för svag hävd har många arter svårt att föryngras.

Det är många faktorer som påverkar betestrycket; vilken djurkategori som betar, vilken tid på sommaren djuren betar, väderleken, typ av bete osv. För att ge en jämnare avbetad mark är emellertid en blandning av djurslag att föredra. På vissa marker är även slåtter ett alternativ. Antalet kor kan därför minskas och kompletteras med får, getter och slåtter för att uppnå samma mål.

Liselott Eriksson
Natur- och friluftstrateg/Kommunekolog
Park- och naturenheten

Anna Herrström
Kommunekolog
Park- och naturenheten